

не може да се повърне кредитору освѣтъ изъ рентата, което пъкъ е възможно въ единъ сравнително дълъгъ срокъ.

Съобразно съ това дѣление на кредита на кратко и дългосроченъ сж възникнали учрѣждения, които раздаватъ прѣимуществено единия или другия видъ кредитъ; банцитъ отъ първия типъ се зоватъ търговски, а отъ втория — ипотекарни. Съединението пъкъ подъ единъ покривъ на двата вида кредитъ (по бюджетни и др. причини) прѣдполага, че всѣко отдѣление на банката, заемно-сконтово или ипотечно, черпи своитѣ обращателни срѣдства изъ самостоятеленъ източникъ; интъкъ при едно, така да се изразимъ, химическо смѣсване на двѣтъ тия разнородни функции на кредита, каквато що е заемно-сконтовата отъ една страна и ипотечната отъ друга, би било едно грубо нарушение на онова постановление отъ банковата политика, което гласи, че трѣбва да има строго съотвѣтствие (хармония) между пасивнитѣ операции на банката отъ една страна и активнитѣ отъ друга¹⁴⁾, т. е. че въ дългосрочни заеми могатъ да се пласиратъ само онѣзи суми, които сж постъпили въ касата на банката сжщо така на дълъгъ срокъ (срѣщу емисия на облигации), а въ краткосрочни, сир. бързореализируеми, — само сумитѣ, постъпили въ банката на кжсъ срокъ (като влогове и на текуща смѣтка, а при емисионнитѣ банки — и срѣщу банкноти въ обращение). Само въ послѣдниятъ случай една търговска банка ще бжде въ всѣко врѣме въ състояние да удовлетвори на прѣдявенитѣ искания — това, което характеризира нейната солидностъ, — за повръщане на влоговетѣ, а при централнитѣ банки — и за размѣна на банковата книга (банкнота) съ звонкова монета.

Прочее, като е организиранъ вече или има тенденция да бжде организиранъ, досѣжно голѣмината на лихвата и сроковетѣ на погашение на капиталния дългъ, по начинъ, изложенъ до тукъ, сир. съобразно съ стопанскитѣ интереси на заемоприемателя, публичниятъ кредитъ, въ противовѣсъ на лихоимския, кждѣто господствува въ пълна мощъ само тѣсно-егоистическото стрѣмление на лихваря за по-бързо забогатѣване¹⁵⁾, както отъ частно, така и отъ народо-стопанско гледище е въ висока степенъ благодатенъ: той привежда въ движение мъртвостоящитѣ (потенциялни) парични капитали, разпрѣснати пространствено, като ги мобилизира въ една форма

¹⁴⁾ Въ силата на горнитѣ принципи (съотвѣтствие между пасивнитѣ и активни операции) селскитѣ заематели каси отъ типа на Райфайзена като черпатъ своитѣ срѣдства по специална текуща смѣтка при В. З. Банка, сир. на кжсъ срокъ, не могатъ да раздаватъ освѣтъ краткосроченъ кредитъ. И наистина, може да се каже, че личниятъ кредитъ, който бива краткосроченъ, е получилъ при посредството на кооперативнитѣ дружества най-сполучливото си разврѣщение. Що се касае до реалния кредитъ, билъ той краткосроченъ (подъ залогъ на върнени храни — варантенъ кредитъ) или дългосроченъ: а) до 5 год. (подъ залогъ на добитѣкъ, вемл. оръдия и пр. и б) за повече отъ 5 год. (подъ залогъ на повемлена собственостъ), то той, като е обусловенъ: а) варантниятъ кредитъ, отъ постройката на елеватори; а ипотечния, отъ едно тщателно описание на земитѣ (кадастрирано) — чака своето сполучливо разврѣщение.

¹⁵⁾ Дори днесъ въ центъра, Ломбардстритъ на София, прѣдъ очитѣ на самата властъ, не сж рѣдкостъ лихварскитѣ сдѣлки при 24% лихва: ние сме били зрители какъ днесъ по стѣгнитѣ на столицата на България модерно облечениитѣ и пригладенъ лихваръ, кичещъ се съ прозвището банкеръ, зрящъ лѣниво и тѣпо около врсѣтъ, да казва на своятъ божекъ клиентъ: „Азъ не ти вземамъ много — 1% за себе (не казва на мѣсець!) и толкова за банцитъ“ ... Ние вземамъ, че частниятъ кредитъ въ чужбина, а още повече у насъ, излиза по-сжщъ отъ публичния кредитъ; нѣ ние никога не допускахме, че новитѣ знания ще бждатъ пустнати въ ходъ за една по-жестокa експлоатация съ положението на слабосилнитѣ.